

MOMENTE DE AUR ÎN HANBALUL ROMÂNESC: LUCIA DOBRE ȘI CONTRIBUȚIA SA ESENȚIALĂ LA VICTORIILE MONDIALE

Sorina-Daniela Parchirie

Pe un teren unde fiecare aruncare și apărare contează, excelența se obține printr-o combinație de talent, muncă asiduă și dedicare profundă. Atingerea vârfurilor în handbal necesită mult mai mult decât abilitatea tehnică, e nevoie de o minte setată pe succes.

În acest articol, se dorește reamintirea momentelor de glorie ale unor jucătoare de excepție, punând accent pe realizările impresionante ale Luciei Dobre, o dublă campioană mondială, de origine din Sighișoara. Articolul compune un rezumat istoric, iar fiecare etapă a evoluției handbalului feminin românesc merită explorată în detaliu, fiecare jucătoare și antrenor merită recunoscuți pentru contribuțiile lor, pentru a oferi o imagine completă și aprofundată a acestui sport în România până în 1964.

În aproape toate cazurile, pasiunea pentru handbal începe încă din frageda copilărie. Dar, așa cum orice sportiv profesionist vă poate spune, pasiunea singură nu este suficientă. Dedicția, antrenamentele intense și sacrificiile personale sunt adesea necesare pentru a ajunge în vârf, aspirația tuturor sportivilor.

Handbalul este un sport apărut în sec. al XIX-lea care a început cu jocuri dinamice folosite în școlile din centrul și nordul Europei, unde se disting trei țări atestate:

- Danemarca 1904 cu un sport numit: "HAANDBOLD", profesor HOLGER NIELSEN
- Cehoslovacia 1905 "HAZENA", profesor VACLAV KARAS
- Germania 1919 "HANDBALL", profesor KARL SCHELENTZ

În Transilvania, în școlile administrate de Biserica Evanghelică, educația fizică era o tradiție veche. Profesorii erau adesea trimiși în Germania sau Austria pentru a învăța metodele de predare a gimnasticii și a jocurilor sportive.

În februarie 1920, Karl Schelenz, șeful catedrei de atletism de la Facultatea de Educație Fizică din Berlin, a fost cel care și-a pus amprenta asupra acestui sport și a organizat primul meci demonstrativ de handbal în unsprezece pe un teren de fotbal, unde a invitat mai mulți profesori de educație fizică din

Ardeal.¹ Printre acești profesori se afla și Wilhelm Binder, titularul catedrei de Educație fizică de la Colegiul Brukenthal. Așadar, locul de naștere al handbalului românesc a fost la Sibiu unde profesorul Wilhelm Binder a organizat, în data de 17 iunie 1921, primul meci de handbal din România, jucat la Sibiu, pe stadionul central între Colegiul Brukenthal și Liceul de Fete Evanghelic (actualul Liceu Agricol). Meciul a fost menționat oficial în publicația locală din Sibiu „Siebenburgische Deutsches Tageblatt.” Victoria a aparținut echipei Brukenthal cu 2 – 1 (SDT I).²

La scurt timp, handbalul a fost introdus în școli ca disciplină obligatorie, Wilhelm Binder a fost nu numai părintele handbalului românesc, cât și primul antrenor și primul arbitru din istoria handbalului românesc. A condus la centru ca unic arbitru toate jocurile de handbal din primii ani.

În anul 1931, Sibiul organizează o competiție numită „Cupa Transilvaniei”, care în anul 1933 se transformă în campionatul național pe regiuni :

- Nord- Ardealul
- Vest - Banatul (Timișoara - Arad 1927-1928)
- Sud - București -1930, Ploiești - 1933
- Moldova 1934-1935

Un scurt istoric al dezvoltării poate fi descris astfel:

- În anul 1933, împreună cu celelalte două sporturi, volei și baschet, se formează Federația Română de volei, baschet și handbal (F.R.V.B.H), iar în anul 1936, handbalul se constituie independent ca fiind Federația Română de Handbal (F.R.H).
- În anul 1934, se deschide seria jocurilor internaționale care a cuprins un turneu de 11 jocuri în Cehoslovacia și Germania, unde România a obținut 7 victorii.
- În următorul an, 1935 o echipă din Munchen sosește în România unde susține patru jocuri în orașele Sibiu și Bistrița.
- În 1936, a fost introdus în programul Jocurilor olimpice și handbalul masculin în 11 jucători unde echipa României a obținut locul V.
- În anul 1946, la Copenhaga se dizolvă F.I.H.A și se înființează Federația Internațională de handbal (I.H.F), în anul 1948 România devenind membră.

¹ <https://ro.scribd.com/doc/279786585/Istoria-Handbalului-Romanesc-a-Inceput-Cu-Un-Profesor-de-Educa%C5%A3ie-Fizic%C4%83-Din-Sibiu>, accesat în data de 25.09.2023.

²https://www.researchgate.net/publication/360345402_100_de_Ani_de_Handbal_la_Sibiu_si_in_Romania accesat în data de 27.09.2023.

- În anul 1949, este primul Campionat de handbal în 11 jucătoare, organizat în Ungaria și câștigat de gazdă.
- În 1950, se înființează Divizia A pentru echipele masculine și se desfășoară a doua și ultima ediție a Cupei României de handbal masculin.
- În 1955, se înființează Divizia A pentru echipele feminine.
- În anii '50 și '60, s-au înființat numeroase cluburi de handbal feminin, care au început să concureze la nivel național și internațional. Echipa națională de handbal feminin a României a făcut primii pași pe arena internațională, participând la Campionatele Mondiale și obținând rezultate impresionante.
- În 1953, România s-a clasat a doua la Festivalul Mondial al Tineretului, atât la masculin, cât și la feminin. Ca strategie pentru a atrage atenția spectatorilor, meciurile s-au jucat în deschiderea finalei de fotbal.

Echipa a fost formată din:

Antrenori: Constantin Popescu „Pilică” și, în prima parte a pregătirilor de la Brașov, Dumitru Popescu Colibaș.

Jucătoare: Ana Stark, Maria Constantinescu, Aurora Bran, Adele Theille, Ileana Colesnicov, Erica Blam, Iuliana Boer, Elena Jianu, Elena Pădureanu, Mora Windt, Gherda Hommer, Ana Balint, Irene Naghy, Mariana Adami, Lucia Dobre, Magda Drasser, Hortensia Todor-Nedef, Carolina Cârlegeanu, Mariana Orea, Brumhilda Neuror.

Pregătirile echipei de senioare a avut loc la Brașov, cu un cantonament de 30 de zile, în diferite zone cu teren dificil ca de exemplu: „escaladarea pantelor din Postăvarul, antrenamente cu mingea în Poiană și jos la Tractorul, unica sală pe atunci, cu numeroase meciuri de antrenament cu băieții-seniori din Brașov, Codlea, Hîlchiu, Hărman, încheiat cu jocuri internaționale cu Polonia (6-1), București – Varșovia (7-2), Ungaria (4-6) și București - Budapesta (5-5).”³

Cantonamentele, în special cele de iarnă erau nelipsite și extrem de epuizante. Pregătirile erau realizate la munte în zăpadă până la brâu cu ascensiuni până la Vârful Omul și coborâri schi-fond 10-15 km la 2-3 zile, combinate cu cele de sală pentru o pregătire fizică a echipei.⁴ Aceste pregătiri erau pentru Turul Campionatului Mondial.

Meciul de calificare din 20 mai 1956 a fost jucat în orașul Gdansk, un oraș îndepărtat din nordul Poloniei unde echipa României învinge cu 3-2 cu

³ *Istoria handbalului românesc 1921-2009*, Vol.1, Cronologie, p.30.

⁴ *Ibidem*, p.32.

goluri date de Elena Jianu, Victorița Dumitrescu și Mora Windt. La întoarcerea spre țară, la data de 27 mai 1956, în fața a 50000 de spectatori, pe terenul Nepstadion din Budapesta a fost jucat un meci unde echipa României a fost aplaudată pentru scorul de 4-4.

Un alt meci a fost la Debrețin unde echipa României a câștigat cu 6-1, goluri date de Victorița Dumitrescu, Brunhilda Neuror, Lucia Dobre, Mora Windt și Elena Jianu.

La întoarcerea în țară, au continuat antrenamentele epuizate până când echipa României s-a pregătit și aplecat cu 4 zile înainte de meciul cu echipa din Germania.

La aeroportul din Frankfurt, Germania, echipa României a fost întâmpinată cu multă căldură de către reprezentanți ai Federației Internaționale de handbal, ai Federației de handbal al Germaniei, de numeroși ziariști, antrenori și sportivi, un moment cu multă încărcătură emoțională, date regăsite în ziarul „Sportul Popular, Anul XII, Nr. 2843 din data de 3. Iulie 1956.”⁵

În data de 1 iulie 1956 echipa României joacă cu echipa Austriei pe stadionul Wilkpark, Karlsruhe, unde scorul a fost de 3-1(1-0), gol dat de Victorița Dumitrescu.

În toate meciurile jucate trebuie să o amintim și pe Irina Nagy portarul echipei, care apară tot timpul atacurile adversarelor.

A doua zi după meciul cu Austria, ziarul *Sportul Popular* a rezervat prima pagină unui articol despre echipa României, redând interviul antrenorului Constantin Popescu despre eveniment. Tot acolo se spunea și de meciul care urma să se joace cu echipa Franței pe terenul din Mannheim, meci arbitrat de Bertil Westblad (Suedia). Meciul a fost câștigat de echipa română cu 5-2 (2-1).

Echipa Națională a României în momentul intrării în unul dintre cele mai frumoase și emoționante meciuri ale Campionatului Mondial de la Frankfurt, Germania a fost compusă din:

1. IRENE NAGY- KLIMOVSKI ELENA JIANU – căpitan
2. IRENE GHUNTER
3. ANA STARK STĂNIȘEL
4. AURORA BRAN - POPESCU
5. VICTORIȚA DUMITRESCU
6. MORA WINDT MARTINI
7. ELENA ȘTEFĂNESCU PĂDUREANU
8. IOZEFINA UGRON
9. CAROLINA CARLIGEANU ȘTEFĂNESCU
10. MARIA SCHEIP

⁵ *Sportul Popular*, Anul XII, Nr. 2843, marți, 3 Iulie 1956, p. 1.

11. LUCIA DOBRE
12. AURELIA SĂLĂGEANU
13. MAGDA HABERPURSCH
14. ILEANA KOLESNICOV GIULESCU

Antrenor principal: CONSTANTIN C. POPESCU „PILICĂ”

Medic: CONSTANTIN ȘERPE

Antrenor federal: NICULAE NEDEF

Antrenor federal în calificări: GABRIEL ZUGRĂVESCU

”Jocul începe fix la ora 16, dar nu trec decât două minute și arbitrul Bertil Westbald (Suedia) acordă echipei germane un 13 m, pe care celebra Warms îl transformă. În minutul 6, Mora Windt înscrie pentru noi, în stilul caracteristic, șut cu boltă și egalează. Jocul este fantastic de îndârjit și se aleargă kilometri. Luăm conducerea cu 2-1, cu un șut “strecurat” abil de Jianu. Între timp, Irina Naghi face adevărate minuni în poarta noastră, deși la un plonjon spectaculos se accidentează ușor. Va fi de departe cel mai bun portar al Campionatului Mondial 1956. La pauză era 3 – 1 pentru noi, prin golul înscris din 13 m (acum 7 m) de Victorița Dumitrescu. După pauză, cei 35.000 de spectatori își reiau atribuțiile în serios, dar nemțește – civilizată și echipa Germaniei revine puternic. În minutul 26 este 3-2, urmează momente grele pentru noi. Deși Elena Pădureanu înscrie și este 4-2, nemțoaicele revin cu un gol al lui Burmeister (căpitanul echipei lor). La scorul de 4-3 ne-a cam înghețat sufletul, mai ales că ratăm un 13 m (Jianu) și alte două aruncări favorabile (Pădureanu și Windt). De pe bancă este aruncată în luptă Lucia Dobre, care intră direct în atac și dă gol din prima: este 5- 3 și oarecare liniște. Dar Hannem reduce la 5-4 și, din nou, Lucia Dobre, revenită la schimbare, reintră și înscrie de la mare distanță, scorul este 6-4 și suntem campioni mondiali, chiar dacă Walter în ultimele secunde înscrie și fixează scorul final: 6-5 pentru ROMÂNIA. VICTORIE MARE, SUNTEM CAMPIOANE MONDIALE.”⁶

Pasajul prezentat scoate în evidență intensitatea și dinamica unui meci de handbal de nivel înalt, cu multe răsturnări de situație și emoții până în ultimele secunde. Un element esențial în relatarea de față este prezența și impactul avut de Lucia Dobre în joc. Deși echipa noastră se confruntă cu dificultăți și presiuni din partea adversarilor, introducerea Luciei Dobre pe teren s-a dovedit a fi strategică. Într-un moment crucial al meciului, când diferența de scor era minimă și tensiunile ajungeau la cote maxime, Lucia Dobre a intrat pe teren și a înscris imediat, aducând o oarecare liniște și speranță. Dar, contribuția

⁶ <https://frh.ro/stire.php?id=1864>, accesat în data de 03.10.2023.

ei nu s-a oprit aici; revenind pe teren, Dobre a marcat din nou, stabilind un avans decisiv pentru echipa noastră.

Anul 1960 la Campionatul Mondial în Olanda finala la AMSTERDAM România a luat pentru a doua oară medalie de aur în formație de 11 jucătoare:

1. IRENE NAGY- KLIMOVSKI
2. CAROLINA RĂCEANU CÂRLIGEANU
3. ANA STARK – STĂNIȘEL
4. VICTORIȚA DUMITRESCU
5. AURELIA SĂLĂGEAN TUDOR
6. LUCIA DOBRE
7. AURORA BRAN POPESCU
8. ELENA RADO JIANU
9. MARIA SCHEIP CONSTANTINESCU
10. ELENA ȘTEFĂNESCU PĂDUREANU
11. IRENE GHUNTER KINN
12. AURORA NICULESCU LEONTE
13. ANTOANETA VASILE OȚELEA
14. ELENA ROȘU
15. IOZEFINA UGRON ȘTEFĂNESCU

Antrenor principal: CONSTANTIN C. POPESCU „PILICĂ”

Medic: CONSTANTIN ȘERPE

Antrenor federal: NICULAE NEDEFF

La al treilea campionat al Cupelor mondiale în anul 1962 meciul s-a jucat la București , meci în care Romania a ieșit pentru a treia oară campioană mondială cu medalie de aur.

1. IRENE NAGY KLIMOVSKI
2. IOZEFINA ȘTEFĂNESCU
3. ANA STARK STĂNIȘEL
4. VICTORIȚA DUMITRESCU
5. AURELIA SĂLĂGEAN TUDOR
6. ANA NEMETZ
7. LILIANA BORCEA BIRO
8. FELICIA BÂTLAN
9. MARIA SCHEIP CONSTANTINESCU
10. ELENA HEDEȘIU
11. CORNELIA CONSTANTINESCU
12. AURORA NICULESCU LEONTE
13. ANTOANETA VASILE OȚELEA
14. IULIANA NAKO

15. EDELTRAUT FRANTZ SAUER

16. CONSTANȚA DUMITRESCU

Antrenor principal: CONSTANTIN C. POPESCU „PILICĂ”

Medic: CONSTANTIN ȘERPE

Antrenor federal: NICULAE NEDEFF

În primele două Campionate Mondiale din echipa națională a României a făcut parte și o foarte bună handbalistă, cu o foarte mare contribuție, în special la jocul de la Campionatul Mondial din anul 1956. Aceasta handbalistă de mare succes a fost Lucia Dobre (1933-2008), dubla campioană mondială și emerit al sportului românesc. Ea s-a născut în Sighișoara, iar, apoi, s-a mutat la Sibiu. Ea s-a format și a jucat în echipa Flamura Roșie, antrenată de prof. Walter Schmidt.

Aceasta chiar din copilărie a emanat un spirit competitiv de neegalat, conturându-i-se deja trăsăturile unei persoane autoritare, dar și cu spirit de echipă. Era evident pentru toți că Lucia nu era doar un copil obișnuit, ci o persoană cu o viziune clară asupra a ceea ce vrea să obțină în viață. Încă de mică, pasiunea ei înflăcărată pentru sport s-a manifestat intens, dând senzația că viața ei este sportul în sine. Crescând în mijlocul unei familii numeroase, cu mai mulți frați, Lucia a fost acea soră „mai băiețoasă”, care și-a făcut simțită prezența în fiecare moment. Fiecare joc, fiecare confruntare, fiecare competiție mică din cartier era pentru ea un prilej de a-și demonstra calitățile, de a se perfecționa și de a visa la ceea ce va deveni ulterior - o campioană.

Ea este un exemplu strălucit de perseverență și talent. Încă de la debutul carierei sale, Lucia a demonstrat un angajament neclintit față de sport. Cu o tehnică rafinată și o viziune asupra jocului rar întâlnită, ea a devenit rapid o forță de temut pe teren. Observatorii și fanii au notat adesea capacitatea ei de a motiva și de a duce jocul la un nivel superior.

Succesul ei se regăsește în meciurile descrise în acest articol, prin care, sper, să ofer un omagiu tuturor pionierilor și protagoniștilor care au contribuit la ascensiunea handbalului feminin românesc, ba chiar mai mult, să inspire viitoarele generații de jucătoare și antrenori prin continuarea tradiției.

Reușitele Luciei nu se opresc doar la performanța individuală. Interacțiunea ei cu echipa, capacitatea de a construi strategii și modul în care gestionează presiunea în momentele cruciale ale meciului sunt dovezi ale unei sportive de performanță, o campioană atât de bine înzestrată.

Este esențial ca publicul sighișorean, și nu doar el, să cunoască și să-și amintească de acele momente în care unul dintre ai noștri a urcat pe cea mai înaltă treaptă a performanței. Prin acest articol, am readus în memoria colectivă povestea acestei campioane, un simbol al dedicației și al pasiunii pentru

handbalul românesc, și să evidențiez mândria imensă pe care o simțim la asemenea reușite, ale unei sportive de performanță cu rădăcini în orașul nostru.

Handbalul, ca orice sport de performanță, este o combinație de talent, muncă și determinare, iar o jucătoare ca Lucia Dobre ne arată că limitele pot fi depășite, iar visurile pot deveni realitate pe teren. În spatele fiecărei victorii se află mii de ore de antrenament, un spirit competitiv, sacrificiu și o iubire profundă pentru joc.

GOLDEN MOMENTS IN ROMANIAN HANDBALL: LUCIA DOBRE AND HER ESSENTIAL CONTRIBUTION TO WORLD VICTORIES

(Summary)

This article celebrates the outstanding career of Romanian handball player Lucia Dobre from Sighișoara, who played a crucial role in Romania's world championship victories. It emphasizes her competitive spirit, determination, and lifelong passion for sports and highlights her journey from childhood to becoming a symbol of dedication in the world of handball. It also provides a glimpse into the rich history of Romanian handball, while focusing on the remarkable achievements of Lucia Dobre.

Cuvinte cheie: Lucia Dobre, handbal românesc, victorii la campionatele mondiale.

Keywords: Lucia Dobre, Romanian handball, world championship victories.

ANEXA

Medalie de aur - Avers -1956

Medalie de aur- Revers - 1956

Medalie de aur – 1960

Fanion-față-cu Stema României

Fanion- spate- cu textul:

Panou insigne

FEDERAȚIA ROMÂNĂ DE HANDBAL LUCIA DOBRE PENTRU MERITE SPORTIVE

Copertă Legitimatie

Legitimatie de maestru al sportului

Lucia Dobre - Poze din arhiva personală

Lucia Dobre (cu mingea în mână)- în timpul unui meci

Echipa României de handbal cu Trofeul de Campioană Mondială
Lucia Dobre – prima din stânga, rândul de jos (arhiva personală)

Echipa Romaniei la sosirea în țară după câștigarea titlului de Campioană Mondială
Lucia Dobre – rândul din spate a treia persoană din stânga
(arhiva personală)

Echipa Romaniei Campioană Mondială
la handbal feminine
(arhiva personală)

Echipa României
(arhiva personală)

„SPORTUL POPULAR” –Anul XII, Nr. 2843,
Marti-3 Iulie 1956

„SPORTUL POPULAR”- AnulXII, Nr.2845,
Sâmbată-7 Iulie 1956 (pag. 3)

Prima pagina a ziarului „SPORTUL POPULAR”-Anul XII, Nr. 2846,
Luni- 9 Iulie 1956
(Lucia Dobre - poza 5, rândul de jos)